בעזהשי"ת

דבר אל בני ישראל לאמר אשה כי תזריע וילדה זכר וגו' (יב ב) איתא במדרש (רבה יד א) הה"ד (תהלים קלט, ה) אחור וקדם צרתני וגו', אם זכה אדם אומרים לו אתה קדמת לכל מעשה בראשית ואם לאו אומרים לו יתוש קדמך. וצריך ביאור.

ונראה לבאר בהקדם דברי **הישמח משה** (פ' בראשית) על הפסוק **נעשה אדם** (בראשית א כו), ודקדק למה לא אמר 'אעשה אדם' בלשון יחיד, ובאמת איתא במדרש (בראשית רבה ח ח) שהקדוש ברוך הוא נתן מקום למינים לטעות שיש שיתוף בבריאה ח"ו, ומביא הישמח משה בשם העיקרים לבאר למה נאמר בכל הנבראים 'כי טוב' אבל בבריאת האדם לא נאמר בו כי טוב, וביאור כי הבעל חי נשלם הטוב שבהם עם יצירתו, אבל האדם לא נשלם טובו בשעת בריאתו, כי תכלית בריאת האדם שיגיע ממנו טוב אחר, דהיינו שכאשר יוציא כוחותיו אל הפועל להיות עובד ה', אז יבוא אל השלימות המכוון בו, עכ"ד העיקרים.

ולפי זה מבאר הישמח משה שלא שייך לומר ביצירת האדם 'אעשה אדם', דהרי בשעת הוולדו אינו בגדר אדם בשלימות, כל זמן שלא הוציא כוחו לפועל על ידי עבודתו, לכן אמר 'נעשה' **אדם**, כלומר אני והוא, שגם האדם בעצמו יש לו חלק בבריאת שלימות האדם, עכדה"ק.

ובזה יש לפרש מקראי קודש, **אשה כי תזריע וילדה זכר**, הגם שהאדם נולד בבחינת 'אשה', כלומר בבחינת קטנות שלא השלים עדיין, מכל מקום בידו להשלים עצמו לבחינת 'זכר', בחינה גבוה, כי זה חובת האדם בעולמו להשלים את עצמו, ואז נחשב כאילו ילד את עצמו ונעשה שיתוף להקב"ה ביצירו.

וזהו כוונת המדרש, **הה"ד אחור וקדם צרתני**, כלומר הגם שהוא בבחינת 'אחור', שהאדם נולד חסר, מ"מ 'קדם', שמשלים את עצמו, 'יצרתני', הרי השלים את היצירה ונעשה שיתוף להקב"ה, וזהו, **זכה**, אם האדם השלים עצמו, **אז אומרים לו אתה קדמת לכל מעשה בראשית**, כי הוא השלים עצמו ונעשה שיתוף ביצירתו, משא"כ הם נולדו כך בהשלמה, **ואם לא זכה**, שלא השלים את עצמו, אז, **אומרים לו יתוש קדמך**, שהוא עכ"פ נולד בהשלמה.

ובזה אמרתי לפרש מה שמברכים בשבע ברכות, **ברכת יוצר האדם**, ואח"כ מברכין שוב, **אשר יצר את האדם וכו'**, ולכאורה נראה ככפילת דברים, ולפי דברינו יש לומר, כי בראשונה מברכין 'יוצר האדם' על עצם יצירת האדם, שברא הקב"ה את האדם בעת הוולדו, ואח"כ מברכין על היצירה החדשה, על מה שנתן הקב"ה בנו הכח להשלים עצמינו, ובזה נגמר היצירה בכי טוב, וזהו **אשר יצר** 'את האדם', כלומר, עם האדם, שהיצירה נשלמה בשיתוף עבודת האדם, ואז נשלם היצירה **בצלמו בצלם דמות תבנותו.**

ובסעודת ברית מילה (של נכדי הילד זאב גאלדבערגער נ"ו – ביום א' העעל"ט) אמרתי להוסיף בזה, מה שכתוב אחר זה, וביום השמיני ימול בשר ערלתו וגו', כי ידוע דברי **החינוך** על מצות מילה (מצוה ב'), וז"ל, העם הנבחר חפץ השם יתברך להשלים תכונתו, ורצה להיות ההשלמה על ידי האדם ולא בראו שלם מבטן, לרמז אליו כי כאשר תשלום צורת גופו על ידו, כן בידו להשלים צורת נפשו בהכשר פעלותיו. ע"כ. מבואר מדבריו כי מצות מילה רומז כי היכולת ביד האדם להשלים עצמו, ולפי הנ"ל נכון מה שהביא הכתוב כאן, **וביום השמיני ימול וגו'**, שבא להורות כי ביד האדם להשלים עצמו, ואז נעשה שיתוף ביצירתו, והבן.

❖ ❖ ❖

דבר אל בני ישראל לאמר אשה כי תזריע וילדה זכר וגו' (יב ב) במדרש (שם) הה"ד (תהלים קלט, ה) אחור וקדם צרתני, א"ר יוחנן אם זכה אדם נוחל שני עולמות הזה והבא, ואם לאו בא ליתן דין וחשבון. וצ"ב.

וגם לפרש המדרש (בפרשת מצורע), **זאת תהי' תורת המצורע ביום טהרתו והובא אל הכהן.** (יד ב). **הה"ד** (תהלים לד, יג) **מי האיש החפץ חיים, מעשה ברוכל אחד שהיה מחזיר בעיירות ואומר מאן בעי למזבן סם חיים, שמעיה ר' ינאי וכו', הוציא לו ספר תהלים הראה לו פסוק 'מי האיש החפץ חיים', מה כתיב בתריה, נצור לשונך מרע, סור מרע ועשה טוב.** ע"כ, ולכאורה יש לעיין מה חידוש הרוכל הזה.

ויש לומר על פי מה דאיתא בגמרא (יומא פו:) אמר ריש לקיש גדולה תשובה שזדונות נעשות לו כשגגות וכו', איני, והאמר ריש לקיש גדולה תשובה שזדונות נעשות לו כזכיות וכו', לא קשיא כאן מאהבה כאן מיראה, מבואר כי על ידי תשובה מאהבה זדונות נעשות לו כזכיות.

וכתב בספר **באר שבע** (להגה"ק מטאלטשווא זצוק"ל) בשם הקדמונים, דאף דקיימא לן שכר מצוה בהאי עלמא ליכא, מ"מ אם האדם עושה תשובה מאהבה, שזדונות נעשות לו כזכיות, בכגון דא יש שכר גם בהאי עלמא, עכ"ד.

ובזה יובן דברי הרוכל, שהכריז **מי האיש החפץ חיים אוהב ימים לראות טוב,** ואף שיש עבירות בידו מ"מ יש תקנה בידו, שיעשה תשובה מאהבה, ועי"ז זדונות נעשות לו לזכיות, ועל זכיות ההם יש גם שכר בהאי עלמא כנ"ל, ונעשות לו סמא דחייא, ועל זה מסיק, **סור מרע ועשה טוב,** שי'סור מן הרע' ע"י 'ועשה טוב', שהוא תשובה מאהבה ולא מיראת העונש, ואז, יהי' טוב לו בזה ובבא, ויהי' אוהב ימים לראות טוב.

ובזה יתבאר **אשה כי תזריע וילדה זכר**, כי אשה רמז ליראה שמאמר הכתוב (משלי לא ל) אשה יראת ה' היא תתהלל, וזה 'אשה' כי תזריע, שאם האדם עשה תשובה מיראה, אז עדיין יש בידו השגגות, והתקנה לזה, וילדה זכר, שרומז לאהבה, שיעשה תשובה מאהבה, ואז יהי' טוב לו בזה ובבא, וזהו מה שאמר המדרש, **אם זכה אדם נוחל שני עולמות הזה והבא,** שאם זוכה לעשות תשובה מאהבה אז נוחל שני עולמות כי יש לו שכר בעולם הזה.

והנה ידוע מש"כ בספה"ק **קדושת לוי** (על חג הסוכות) לבאר משאז"ל **ולקחתם לכם ביום הראשון, ראשון לחשבון העוונות,** ופירוש, כי בימי החג עושין תשובה מאהבה, ועי"ז זדונות נעשות לו כזכיות, לכן מבקשין וחושבין העוונות שעשו מכבר, כדי להפכן לזכיות, וזהו ראשון לחשבון עוונות, עכדה"ק.

ולפי מה שהבאנו לעיל יש להוסיף ולפרש דברי הכתוב, **ולקחתם 'לכם' ביום הראשון**, כי כשעושין תשובה מאהבה, וזדונות נעשין לו כזכיות, אז יש לו שכר בהאי עלמא, וזהו ולקחתם 'לכם' ביום הראשון, שיהי' הזכיות לכם לכל צרכיכם, והבן.

ברכת מזל טוב

לבני היקר מו"ה **דוד מיטטעלמאן** הי"ו

לרגל הכנסת בנו/נכדי היקר כמר **אברהם שלמה** נ"י לעול התורה והמצוות

ולבני היקר מו"ה **שמעון עוזר מיטטעלמאן** הי"ו

לרגל הכנסת בנו/נכדי היקר כמר **ברוך יצחק** נ"י לעול התורה והמצוות

ויה"ר שיזכו לעלות מעלות רמות על במתי התורה והיראה

ולנכדי היקר מו"ה **שמואל גאלדבערגער** הי"ו

ולחתני היקר מו"ה **משה ישכר בעריש גליק** הי"ו

לרגל הולדת בנו/נכדו כמר **זאב** נ"י והכנסתו לבריתו של אאע"ה למז"ט

ויה"ר שההורים יזכו לגדלו ולחנכו לתורה לחופה ולמעשים טובים

ונזכה לראות רב נחת דקדושה מכל יוצ"ח